

Ročník: 101 | číslo: 52 | 26.prosince 2021 | Cena: 15 Kč

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Téma:

Vánoce

EDITORIAL

„Vánoce jsou období pro zažehnutí ohně pohostinnosti v pokoji a dokonalý plamen dobročinnosti v srdci.“
– Washington Irving

Milí čtenáři, zatímco jsme my, lidé, řešili své každodenní, tu větší, tu menší starosti, rok se ničím podobným nezdržoval a dospěchal, ba přímo doběhl k svým posledním dnům. Ano, nastal čas Vánoc, čas, kdy příroda spí a lidé ožívají v rodinných kruzích v objetí svých bližních. V blízkosti jejich srdcí má člověk možnost zapomenout na trápení všedních dnů.

Vždyť v omamné vůni vanilky a jehličí se krásné chvíle bezstarostného dětství připomenou skoro samy. Ty chvíle, kdy vše bylo jisté, neměnné a bezpečné zpoza mamčině prahu. Chvilce, které se s příchodem dospělosti tak brzy někam vytratily a každý z nás se je snaží najít. Zkusme se na chvíli zastavit a nad hrníčkem čaje zavzpomínat a zasnit se... Dopřejme svým duším tu chvíličku klidu v blažených vzpomínkách, dříve než se s novým rokem pustíme do boje s novými starostmi, novou verzí Covidu a novou porcí nástrah života. Má to smysl, být nám hned na první pohled nemusí být zřejmý. Ano. Mnohdy je těžké zpomalit. Zastavit se, pomalu nadechnout, opustit představu o dokonalosti, o očekávání našem i našich bližních a navrátit se nejen do dětství, ale i k samému počátku, k příběhu, který je jádrem Vánoc a jehož kouzlo se nám občas vytrácí. Věříme, že při listování magazínovým číslem se vám tento příběh s lehkostí připomene...

Vaše redakce

Týdeník Církve československé husitské.
Vydává: Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6.
Vedoucí redaktorka: ThDr. Klára Břeňová,
redaktoři: Mgr. Josefina Hudcová,
Mgr. Ervín Kukuczka, Milan Udržal, grafik.
Šéfredaktorka Cesty: Mgr. Jana Krajčířiková.
Tel. redakce: 220 398 107; e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz, tisk: Grafotechna plus.
Distribuce a reklamace: ADLEX, spol. s r. o., Xaveriova 1888/45, Praha 5 150 00
Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků.
Předplatné: Mgr. Dagmar Pišová, tel.: 220 398 117, e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz

ZE ŽIVOTA CÍRKVE

Husitská diakonie pořádá sbírku na ambulanci paliativní medicíny

Pomozte nám zkvalitnit život lidí se závažným onemocněním. Pomozte nám vybudovat ambulanci paliativní medicíny při hospicu Athelas, která pomůže lidem zvládat jejich nemoc a bolest. Náš domácí hospic Athelas, který působí na Písecku a Milevsku, již od roku 2014 pomáhá lidem zůstat se svými blízkými až do konce. Nyní hospic plánuje rozšíření svých služeb o ambulanci paliativní medicíny, která bude sloužit dospělým a dětským pacientům s pokročilými nádorovými i nenádorovými onemocněními. Tato onemocnění přinášejí různé obtíže a strádání, jejichž léčba přesahuje možnosti běžného lékaře a ambulance bude pacientům poskytovat konziliární činnost v oboru paliativní medicíny. „Obsahem konzilia paliativní medicíny může být management bolesti a dalších tělesných a psychických symptomů, facilitace rozhodování o ukončení kurativní léčby a spolupráce na tvorbě plánu paliativní péče,“ říká zakladatelka hospicu Milada Štojdlová. Ambulance paliativní péče tvoří společně s lůžkovým a mobilním hospicem komplexní nabídku v poskytování paliativní péče. Spolupracuje s poskytovateli mobilní specializované paliativní péče, s praktickými lékaři a dalšími poskytovateli domácí ošetrovatelské péče. Úzce spolupracuje se sociální pracovníci, psychologkou, kaplanem či duchovními a dalšími zdravotnickými pracovníky.

Pomozte nám společně vybavit paliativní ambulanci. Na domácí hospic Athelas se bude konat vánoční sbírka, přispět ale můžete také na transparentní účet Husitské diakonie: 2501867242/2010, variabilní číslo 300 (Pro přispěvatele z ciziny):

IBAN: CZ332010000002501867242, BIC/SWIFT: FIOBCZPPXXX)

Kateřina Klasnová

Vernisáž výstavy

Sbory Církve československé husitské na Ostravsku

V pátek 3. 12. 2021 se v Galerii na půdě Filozofické fakulty Ostravské univerzity konala vernisáž výstavy *Sbory Církve československé husitské – kulturní dědictví našeho regionu* mapující ostravské sbory CČSH. Vernisáž zahájila přivítáním proděkanka Ostravské univerzity M. Závodná a historik architektury a spoluautor výstavy M. Strakoš, za naší církev promluvil patriarcha Tomáš Butta. Vernisáže se zúčastnili i zástupci z řad studentů a pedagogů, olomoucký biskup Tomáš Chytil a Oldřich Nováček s Tomášem Novákem z ústředí církve.

Výstava navazuje na akce konané v letech 2018–20, které upomínaly na 100. výročí zrodu Církve československé husitské a na výzkumný projekt „Připomínka a oslava významných výročí roku 2018 spjatých s naší státností“. Zabýval se meziválečnou stavební činností CČSH jako jedním z institucionálních pilířů nově založeného československého státu. Jeden z výstupů projektu *Sbory Církve československé husitské – architektonické dědictví našich regionů* poprvé představil soupis těchto staveb a zabýval se i interpretací tématu v širších souvislostech. V roce 2020 pak v Praze v Betlémské kapli proběhla výstava, na kterou současná ostravská výstava navazuje. Prezentuje výběr ostravských sborů v chronologickém sledu, tak aby vynikl architektonický a tvarově-typologický vývoj (ale i návraty ke konvenčnějším formám). Výstava bude přístupná v Galerii FF Ostravské univerzity do jamních měsíců 2022. Více informací a fotografie z výstavy naleznete na stránkách církve ve fotogalerii.

Oldřich Nováček, foto Tomáš Novák

NAD PÍSMEM

Mučednická smrt uprostřed sladkých Vánoc

Sk 6,8-10; 7,54-60, Žl 31, Mt 10,17-22

Sestry a bratři, říká se tomu útěk do nemoci. Často se to projevuje jako vytváření obětí ze sebe sama, nebo se tomu říká prostě falešná identita, nebo je krátce „ego“. Toto malé já si vytváří svůj sebeobraz jakéhosi mučedníka. A tak je naše západní civilizace rozdrolena na jednotlivce a každý je obětí. Nikdo už

příliš nespolehá na kříž a na toho nahého muže, který na něm visí. Alespoň ne tou silou, kterou přijímali první křesťané. Muž s tváří zářící jako anděl, jak čteme v Písmu, sv. Štěpán, se za své nepřátele modlil i na dně jámy. Zdá se, že naše civilizace, jakkoliv znuřená tou horou dárků pod stromečkem, skuhrá i v situaci

největšího blahobytu, aniž by se zajímala o třetí svět, který je vskutku obětí naší „křesťanské“ nenasytlosti. Afrika nebo Asie už dávno nejsou předmětem snahy pomáhat (alespoň ze svého nadbytku). Církve víc zajímá jejich sebeobraz, roucha či prohlášení, než jak se rozdělit o své srdce s bratry a sestrami. Nevíme, co je to hlad, pronásledování pro víru, nesmyslné vyvražďování, lokální genocidy či znásilňování žen a dětí. V tom je onen rozdíl falešné a pravé obětí!

Sladké Vánoce neprobíhají jen u televize, ale i v kostelech a sborech, kde se navzájem klepeme po rameni a říkáme si, že sami máme starostí dost a dost. Ano to jistě máme. Především s neodpuštěním, nesmířeností, pomluvami a zhořklostí, ale také s malou mírou důvěry v Krista, s vědomím, že jsme dětmi jediného Boha. Tolik mladých lidí u nás trápí například anorexie. Proč asi? Není to náhodou znamením, že mnohé kolem nás je spíše hořké a virtuální?

Jsmo příliš privátní, sestry a bratři, zahledění směrem k politice a byznysu toho či toho národa, kde právě naše církve vznikly. To, že evangelium je univerzální a zasahuje díky Kristu celý vesmír, nám uniká. A tak snadno přehlédneme bolesti světa, a vytváříme si modly, kterým bychom se mohli klanět. Přitom je to opravdovost, jakási skutečnost a celistvost, kterou máme následovat.

Ježíš nepřišel povolovat spravedlivé, ale nemocné (včetně nás). Jsme zraněnými léčiteli uprostřed tohoto světa, vybaveni jen důvěrou, že Slovo se stalo Tělem. Jsem vděčný za svátek mučedníka Štěpána, jehož poslední slova jsou: Pane, odpusť jim tento hřích!

Pro Český zápas **Filip Štojdil**,
biskup plzeňský ČČSH

1. NEDĚLE PO VÁNOCÍCH

Hle, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího a Pán Bůh mu dá trůn jeho otce Davida. Na věky bude královat nad rodem Jákobovým a jeho království nebude konce. (Lukáš 1,31-33)

První čtení: 1. Samuelova 2,18-20.26

Tužby:

2. Aby křesťanské rodiny byly věrným obrazem rodiny našeho Pána Ježíše Krista, modleme se k Hospodinu.
3. Abychom v dětech viděli Boží dary a rozvíjeli je pro Boží království, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Bože všemohoucí, děkujeme ti za lásku a dobrotu, kterou jsi nás zahrnul ve svém Synu. Sešli do našich srdcí milosrdenství a slitování, abychom na sebe brali břemena jedni druhých a byli si navzájem oporou! Svým svatým Duchem nás osviť, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: Koloským 3,12-17

Evangelium: Lukáš 2,41-52

Verš k obětování: Žalm 84,2-3

Verš k požehnání: Lukáš 2,49

Modlitba k požehnání:

Bože všemohoucí, děkujeme ti za sváteční čas, v němž se radujeme z narození tvého Syna. Dej, ať prožijeme vnitřní přerod, abychom ve tvém světle nahlédli, že jsme opravdu tvými dětmi! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 218, 223, 316, 318, 320, 210

Nebeský Otče, prosíme tě, dopřej nám prožít v tomto vánočním čase skutečnou radost z Ježíšovy blízkosti! Uč nás příkladem svých svědků obracet zrak i mysl s důvěrou k tobě právě ve chvílích bolestných a nebezpečných a bez přestání spoléhat na tvou láskyplnou ochranu. Mocí svého Ducha utvrzuj naši víru, lásku i naději a udržuj nás na Kristově cestě, ať se děje cokoli kolem nás nebo i s námi. Kež křesťanská radost vánočního evangelia prozáří trvale naše dny a povzbudí nás k působivému a upřímnému svědectví o Spasiteli!

Mozaika vánočního příběhu

DVA VLÁDCI

Ve vánočním příběhu, jak jej zaznamenal evangelista Lukáš, vystupují dva vládci. Na jedné straně je římský císař, který vládne v tomto světě (L 2,1). Druhým vládcem je Ježíš jako představitel Božího království, které není z tohoto světa (J 18,36). Zatímco císařové a panovníci světa jsou vidět, Ježíše je možné přehlédnout. Jeho narození a příchod na svět je zdánlivě stranou velkých událostí světových dějin. Dějiny světa na první pohled píšou ti mocní a vlivní, kteří žijí v palácích. Jako je císař Augustus, který vydal příkaz a vše se hned v jeho říši dalo do pohybu. Ale do dějin vstupují

Bohem posíláni, aby vyřídili lidem jeho naléhavý vzkaz. Bible je naplněna Božími výroky a vzkazy, které byly vyřčeny do nejrůznějších situací jednotlivců i celého lidu. Způsoby promlouvání jsou různé. Někdy je oslovení bezprostřední, jindy jen v náznacích, obrazech nebo i snech. I události, které se stanou, jsou způsobem, jakým mluví Bůh k lidem. Bůh promlouvá k nám lidem rozmanitými způsoby i dnes. Záleží i na nás, jak dokážeme být otevřeni Božímu hlasu a jak jej dokážeme slyšet. Vrcholné Boží promluvení k nám lidem se uskutečnilo v Ježíši Kristu. Boží proroci nesli a předávali Boží vzkaz, ale

služebníci a poslové. Svět víry má svá tajemství a tento skrytý duchovní svět představují andělé. Tento pro nás skrytý neviditelný duchovní svět ví o Ježíšovi, neboť on z tohoto Božího světa přichází jako věčný Syn věčného Otce. Andělé zpívají k jeho počtě, chválí ho a uctívají ho. Jeho jméno je uctíváno v nebi a má být ve cti i u lidí na zemi (Fp 2,9-10). Vznešenost Ježíšova je dána tím, že on zrcadlí Boží slávu. Je její „odlesk“ a „výraz“ Boží podstaty (Žd 1,3). „Spatřili jsme jeho slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn plný milosti a pravdy“ (J 1,14). Tato Boží sláva přichází s Ježíšem o Vánocích do tohoto našeho světa.

Betlém darovaný pražskému sboru naší církve na Smíchově r. 1936, který zde můžete vidět na právě probíhající výstavě.

a ovlivňují je i ti, kteří pocházejí z prostých poměrů. Ježíš Kristus se narodil v prostých a chudých podmínkách. Neměl ani střechu nad hlavou, jak píše evangelista Lukáš (L 2,7). Už tyto podmínky a okolnosti narození představují Ježíšovu skromnost a pokoru i jeho snášení nepochopení a odmítání, kterému byl jako dospělý vystaven. Přesto Ježíš jako Král Božího království je nesrovnatelně mocnější než kterýkoliv pozemský císař, král a vládce.

PROROCI A VĚČNÉ SLOVO

Bůh, o kterém svědčí Písmo svaté, je Bohem hovořícím, mluvícím. „Mnohokrát a mnohými způsoby mluvil Bůh“ (Žd 1,1). Starý zákon je plný Božího promlouvání. Zejména proroci byli

Ježíš sám je tím věčným Slovem, které se stalo tělem (J 1,14). Kraličtí užívají obraz, že proroci byli jako různé jiskry, ale v Ježíšovi je plnost světla (Šestidílná Bible kralická, s. 2695). Prorocké slovo je jako jitřenka, oznamující den, ale Ježíš je tím jasným Sluncem, které osvěcuje svět (tamtéž).

VÍC NEŽ ANDĚLÉ

Ježíš je víc než proroci, ale je i víc než andělé. Jak je to vyjádřeno v listě Židům, že je „vznešenější než andělé“ (Žd 1,4), doslova význačnější, významnější, **cennější**. Andělé se vykytují při narození Ježíše a patří k Vánocům. Andělé oznamují Ježíšovo narození (L 2,9-12) a zpívají nebeský oslavný chvalozpěv (L 2,13-14). Andělé v Bibli vystupují jako Boží

REFRÉN VÁNOČNÍHO ZPĚVU

Ve vánočním příběhu má zvláštní význam hudba. Narození a příchod Krále je provázeno vznešenou hudbou. Nevíme, jakou hudbu slyšeli pastýři, kteří byli obklopeni nebeským orchestrem. Jako první však zaslechli slova vánočního refrénu, který zaznívá až do našich dní. Melodie vánoční hudby a písní se mění, ale tato slova vánočního refrénu zůstávají stále stejná. „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj mezi lidmi“ (L 2,14). Právě tento nádherný a nepřeslechnutelný zpěv slávy a pokoje je spojen podle svědectví Bible s narozením Krále Ježíše – Betlémského dítěte, kterého by možná lidé přehlédli. Vždyť jeho narozením, jeho životem a jeho službou druhým je oslaven Bůh a nabídnut nám lidem vzácný dar pokoje a smíření.

PASTÝŘI OTEVŘENÍ BOŽÍMU SVĚTLU

Lidský život přesahuje směrem k tomu, co je věčné. Člověk je otevřen věčnému Bohu a jeho sdělení. Tak, jako tomuto sdělení shůry byli otevřeni pastýři. Betlémské pastýři měli nejen otevřené oči a sluch, ale i srdce. Dovedli naslouchat Božímu poselství. Uslyšeli poselství anděla: „I pro vás přišel Kristus. V tomto dítěti můžete vidět a přijmout i vy svého Spasitele a Krále.“ Na rozdíl od betlémských pastýřů naše cesta k Bohu bývá většinou mnohem komplikovanější a spletitější. Přesto i my jsme zváni k tomuto Světlu v temnotách. I pro nás přeplatí: „To Světlo ve tmě svítí, a žádné temnoty ho nemohou pohltit“ (J 1,5).

Tomáš Butta

ANKETA

1) Jaký je Váš názor na různé lidové pověry a zvyky, které se v mnohých rodinách o Vánocích „drží“, jako např. předpovídání budoucnosti litím olova či krájení jablíčka?

2) Jsou rodiny, jejichž betlémy představují takové vzácné rodinné stříbro, předávané po generace... Máte také něco podobného případně Jaký betlém je ten Váš?

3) Jaký nejhezčí vánoční dárek – hmotný či nehmotný – jste dostal/a? Případně -vzpomenete si na nějaký opravdu neobvyklý, vtipný dárek, který jste někomu dali či sami dostali pod stromeček?

1) V době adventu a Vánoc ráda listuji krásně ilustrovanou knížkou *Vánoce: Putování do Betléma* od Josefa Krčka a Renáty Fučíkové. Knížka popisuje svátky světců i lidové tradice

a pověry a hezky mi tak pomáhá si vytvořit představu o způsobu života našich předků, což je myslím užitečné. Ale potřebné je myslím také vytvářet si vlastní domácí rodinné tradice, funkční pro naši dobu a současný svět. Já například v době adventu a Vánoc usilovněji dbám na to, abychom se společně doma nahlas modlili. A je to už taková naše malá domácí tradice, že máme balíček fotografií našich nejbližších a každý den si vylosujeme já, manžel i syn jednu fotografii a tu držíme v ruce a za člověka na té fotografii se nahlas pomodlíme. Je totiž myslím důležité dbát na to, aby mezi všemi aktivitami, které se nám v prosinci nabízí, nezaniklo vánoční poselství o Boží lásce.

Náš šestiletý syn tedy také odjakživa ví, že Mikuláš je člověk oblečený „jako Mikuláš“ a že je to vzpomínka na skutečného dobrotivého biskupa Mikuláše. Ví taky, že dárky pod stromeček si dáváme mezi sebou, protože jak už i sám říká: „slavíme narozeniny Ježíška, ze kterého vyroste ten Ježíš, co ho na Velikonoce ukřížují a On pak vstane“.

Nemáme potřebu doma vytvářet „kouzlo Vánoc“, ale snažíme se vnímat vánoční Boží zázrak.

2) U nás doma máme nejrůznější papírové betlémy, ale takový skutečný rodinný poklad se nachází ve Staré Vsi č.p. 19 ve Vysokém nad Jizerou, odkud pocházel můj dědeček. Jde o Slavíkův pohyblivý betlém, který má přes stovku figurek a zabírá pratetě celou stodolu. Už je to ale velmi dlouho, co jsem se tam byla podívat. Takže mě teď tak napadá, že by nebylo špatné si tam v brzké době

udělat rodinný výlet. Pokud vím, tak po telefonické domluvě je betlém přístupný i veřejnosti a kontakt lze případně nalézt na webových stránkách Vysokého, kde jsou také informace o dalších velkých pohyblivých betlémech.

3) Mám ráda dárky vlastnoručně vyráběné a asi nejvíc mě těší a dojímají dárky od dětí. Ale vlastnoručně vyrobeným vánočním dárkem si mě získal i manžel. Když jsme ještě nebyli svoji, ale teprve jsme spolu chodili, daroval mi velkou papírovou vystřihovánku do okna s motivem kapra. Sama jsem mnoho takových vystřihovánek vyrobila, takže jsem moc dobře věděla, jakou mu muselo dát práci vystřihávat všechny ty šupinky. Pochopila jsem, jak moc mu na mně záleží.

Anna Radová

1) Lidové pověry o předvídání událostí podle lití olova apod. se v naší rodině nevyskytují, ale nevíme. zdali někdy před více než sto lety to někdo neprováděl. Žádnému člověku se ale nebudeme vysmívat, pokud je chce nyní praktikovat, avšak nikoho takového neznáme. Takové věštění neuznáváme, protože si myslíme, že odvádí od pravé víry podle evangelíí. Naším zvykem je stavění betlému a soustředění se na světlo, které k nám přišlo z Betléma.

2) Betlém se všemi patřičnými figurkami máme a rádi ho stavíme, protože ho ručně vytvořil náš praděda. Tento betlém považujeme za naše rodinné stříbro také proto, že nám připomíná jeho rodinu i jeho péči a víru v betlémské události. **Čestmír a Milada Holečková**

1) Tak nevím, jsem-li ten pravý na zodpovězení-předložených otázek, některá z našich sester farářek by se tohoto úkolu zhostila jistě mnohem lépe. Navíc to naše vánoční farářování,

úkoly a bohoslužby tak nějak klid a pokoj Vánoc potlačují. Co jim ale největšinou nechybí je vnitřní radost nebo vděčnost. Mám rád mráz a křupání sněhu. To ještě z dob, kdy jsem byl hajný. Tolik k těm zvykům.

2. Betlém doma nemáme. Jednou jsem jeden vyřezal pro kamaráda. Nevím jestli jsem ho tehdy potěšil, jeho představy byly asi jiné než mé, ale mne ta práce náramně bavila.

3. A co se týče dárků, tak to už jsem úplně vedle. Nejlepší je, když vím komu co, a když nevím, tak je o dárek mň...
Jiří Pihák

1) Vánoční zvyky a pověry jsou, dle mého názoru, krásná svědectví minulosti. Vzhledem k tomu, že jsem se v raném mládí silně věnovala moravskému (slezskému a valašskému folklóru) mám k tomuto velkému úctu a respektuji tyto zvyky coby národní poklad, který by neměl být zapomenut nebo vysmíván... spíše naopak... V této globalizující společnosti si takovýcho počínů musíme vážít a hýčkat si je.

Já osobně si každoročně o Vánocích na Štědrý večer pod talár na půlnoční bohoslužbu oblékám valašský kroj – jednou ročně – je to pro mne jeden z nejvyšších svátků, nacvičuji s přáteli a rodinou koledy a vánoční hry, krájím jablíčko – to nejhezčí, posílám po vodě ve

velké míse ořechovou skořápku s hořící svíčkou, chodím do lesa věšet na stromy krmení zvěři a ptáčkům, a právě tam u krmelců ve sněhu opakovaně cítím pozeňání, světlo a teplo Kristovo.

Vánoce trávím většinou sama, občas s nejbližší rodinou, občas s kamarádkami.

V době Vánoc všechny kultury před křesťanstvím věděly, že se rodí nové slunce. Od určitého dne světlo přibývalo. To, co je dnes pro lidstvo nové, je pochopení vánočního tajemství, že jen v jeslích nejhlubšího nitra se může člověk stát Marií a přijmout vánoční dar. – A to je Děťátko, které přineslo do světa lásku, mír a pokoj lidem dobré vůle. To On, Boží syn Ježíš se stal světlem světa, nově

se rodičím sluncem. Tady se uzavřel sňatek mezi pohanstvím a křesťanstvím. Skončila doba přírodní moudrosti a nastal vyšší princip pochopení všeobjímající lásky jako nejvyšší síly kosmu!

2) Betlémy – to je další nádhera, sbírám je od dětství a každoročně ve sboru vystavuji. Ten nejcennější pro mne je malý kulatý keramický betlém s postavami Josefa, Marie, Jezulátka a ležící ovečky, který jsem si koupila na první vysoké škole – filozofické fakultě v Olomouci v roce 1987 na Dolním náměstí v Charitě, kousek od babiččina a dědečkova domu, za peníze, co jsem měla na listopadové a prosincové obědy v menze... :-)) a k tomu svůj první stříbrný křížiček na krk... A pak si opa-

truji betlémeček, který mi vyrobila moje dcera Kamila IV., když byla malá, z lískového oříšku, a možná ještě ten, co jsem několik let vyšívala, podle obrázků Heleny Zmatlíkové :-)) .

3) Nejhezčí vánoční dárek? Jsou dva: když mi dceřin pes Egon zachránil hrabáním v závějí sněhu štěně německého ovčáka Selmu, kterou zasypala lavina z ohromné hromady napadaného sněhu na České Sibiři a když mi kolega Samuel jako vánoční překvapení přivezl do Horažďovic dceru s miminkem – vnučkem Kryštofem. :-))

Přeji vám všem, ať radost vánočního Narození provoní vaše domovy a rozpouští led v srdcích. Bůh žehnej!

Kamila Magdalena Lukasová

To je pro tebe, tati

O Vánocích malý Jiřík balil krabici do zlatého papíru.

Otec, který to viděl, huboval: „Tolik zlatého papíru, draheho, Ty vyplácáš na jeden balíček! To je hrůza!“

Chlapec vzal balíček a smutně odešel do kouta.

Na Štědrý den pod stromečkem už byly rozdány skoro všechny dárky. Ten poslední Jiřík podal tátovi: „To je pro Tebe, tati!“

Otec opatrně rozbaloval balíček ze zlatého papíru. Když krabici otevřel, byla prázdná...

„Vždyť v tom nic není!“, utrlh se zlostně na syna.

„Je, tati, dal jsem ti do něho plno pusinek pro Tebe!“ ...

Dodnes otci ten balíček, který má stále na svém stole, připomíná onen okamžik.

(odposlechnuto z rozhlasu, z dopisu jedné posluchačky, jak necitlivě někdy s dětmi hovoříme, jak stále nemáme dosti porozumění jejich kouzelnému světu a jak vážíme, ale spíš nevážíme, slova, která bolí...)

Narodil se Kristus pán, radujme se...

Sedíme kolem stolu a každou chvíli se rozsvítí malé světýlko, které se odráží v dětských očích...

Zapálil v nás víru v dobro a lásku. Plamínek?

V malé sklenici s pískem hoří svíčky. Každé z dětí zapálilo tu svou.

Sedíme v kruhu a pozorujeme, jak se plamínky zvětšují, ubývá hmota svíce a rozhořívá se vnitřek. Pomalu se všechny svíčky slévají v jeden plamen. Je to úžasný zážitek! Kulisu této fascinující podívané tvoří podmanivé tóny varhan.

Terezka, která je nevidomá, náhle natáhne ruku ke světlu.

I ona cítí to teplo a možná i záblesk jasu.

Světlo a teplo se do nás vlévá každým pórem. Dáša, černo-oká dívenka, se teď stává očima pro Terezku.

Každé z dětí má svůj dárek - lízátko s obrázkem.

Dáša: „Terezko, na Tvém lízátku je kytička a na mém třeš-

nička. Ale i já jsem nejdřív byla kytička...“

Najednou děti hovoří o tom, čím by kdo chtěl být a hrají s lízátky hru. Je tu plno smíchu. Nezapomněly ani na zvířátka, která patří do jejich života, a v zimě se o ně postarají.

Najednou se Monika drží za srdíčko a zpívá: „Voláme človíčka - haló, haló, lásky je na světě málo, málo. Otevři srdíčko pro mne, pro mne, žijeme přec v jednom domě, domě.“

A pak se všichni loučí. Honzík mi přeje: „Vám toho zdraví nejvíc!“

(příběh z Dramatického kroužku církevní školy Orbis Pictus, kde jsem učila)

A já přeji i vám všem, až usednete ke štědrovečernímu stolu a zazpíváte či uslyšíte „Narodil se Kristus pán“ - ať žádný z vás s Ním není nikdy sám.

Zdeňka Voborská

NO Tábor

Objevování Prahy

10. Betlémy

K českým Vánocům nesporně patří nádherné betlémy. V mnohých domácnostech představují rodinný poklad, děděný z generace na generaci, chodíme se na ně dívat do kostelů, v řadě muzeí je můžeme obdivovat celoročně, na Vánoce se pak pořádají další speciální výstavy betlémů.

Pokud si tedy budete chtít vánoční prázdniny v Praze zpřesťit právě prohlídkou betlémů, zde je jen stručně pár tipů, kde na ně jistě narazíte: unikátní pernickový betlém s více než 250 figurkami mají u sv. Matěje v Praze 6. V kostele sv. Františka U Křížovníků na Křížovníckém náměstí je polychromovaný betlém od Václava Andrése, hned vedle v Muzeu Karlova mostu je pak vystaveno mnoho dalších.

Krásný vyřezávaný dřevěný betlém mají v kostele Panny Marie U Kajetánů v Nerudově ulici. V Holešovicích na Strossmayerově náměstí v kostele sv. Antonína je k vidění zase vlastenecký Slovanský betlém s krojovanými figurkami různých slovanských národů. Samozřejmě další betlémy jsou ve všech větších kostelích a chrámech –

v katedrále sv. Víta na Pražském hradě, v Týnském chrámu, v bazilice sv. Petra a Pavla na Vyšehradě, v kostele Panny Marie Sněžné na Jungmannově náměstí, U Pražského Jezulátka... Ve výčtu bychom mohli dlouho pokračovat. Svě betlémy mají samozřejmě i naše sbory – u Mikuláše na Starém Městě, ve Vršovicích a další.

Závěrem poslední tip – tradiční

Vánoční výstava, která se koná každý rok v podzemí Betlémské kaple, letos přináší ukázkou starých řemesel. Takže i když se nekonají vánoční trhy, stále je toho v Praze, ale jistě i jinde, mnoho k vidění!

JK

C E S T A

Vánoční koledy

Máte rádi vánoční koledy? A znáte je dobře? Pojďte si to ověřit v tomto krátkém kvízu. Přiháďte k sobě názvy koled a části textu, které k nim patří. Svě řešení si můžete ověřit na str. 6.

JK

1. Páslí ovce Valaši
2. Jak jsi krásné, nevíhátko
3. Nešem vám noviny
4. Štědrý večer nastal
5. Dej Bůh štěstí
6. Veselé vánoční hody
7. Půjdem spolu do Betléma
8. Slyšte, slyšte, pastuškové
9. Chťíc, aby spal
10. Tichá noc
11. Byla cesta, byla ušápaná
12. Narodil se Kristus Pán

- A. Panímámo, vstaňte
- B. Nynej, rozkošné děťátko
- C. My zpíváme, vime komu
- D. Já tě budu kolíbat
- E. Anděl se jim ukázal
- F. Z rodu královského
- G. Jej ovinula a zavinula
- H. Co se vskutku stalo
- I. Jen Boží láska, ta bdi
- J. Dary své skládáme
- K. V této noční hodině
- L. Matka Krista Pána

Nakreslila: Lucie Krajčířková

M o d l i t b a
 Pane Bože, děkujeme ti, že se můžeme každý rok stále znovu těšit
 na příchod tvého Syna. Amen.

Kamkoliv půjdeš, půjdu...

...Kdekoli zůstanáš, zůstanu. Tvůj lid bude mým lidem a tvůj Bůh mým Bohem. Tato slova často zaznívají při manželském obřadu, kdy si snoubenci navzájem slibují věrnost. Ne každý však ví, že jsou převzata z biblické knihy Rút, kde je žena tohoto jména neřická svému snoubenci, nýbrž své klučce – matce svého muže. Je to krásný příběh, který bych vám nyní chtěla vyprávět...

4. Společné putování

Po několika dnech, když Noemi, Orpa a Rút alespoň trochu utišily svůj největší žal, znovu se vrátily k rozhovoru o budoucnosti. „Jste obě jako mé dcery“, objala je Noemi, „ale já se o vás nedokážu postarat, protože nemám žádný majetek.“

„Dívky však přesto chtěly s Noemi zůstat.“ „Musím se vrátit do své rodné země, do Betléma. Tam mám snad ještě pár příbuzných, kteří se nade mnou ustrnou“, vysvětlovala jim Noemi. „Navíc jsem slyšela, že už tam hlad pominul, takže je naděje, že najdu svého zastánce. Pro vás však bude lepší vrátit se k rodičům.“

Ani teď však nechtěly Rút s Orpou Noemi opustit. Rozhodly se, že do Betléma půjdou s ní. Zařídily tedy obřady rozloučení s Machlónem a Kiljónem, vyrovnaly všechny své závazky, sbalily svůj skromný majetek a vydaly se na cestu.

Bylo to dlouhé a těžké putování. Noemi vzpomínala, jak tuto cestu v opačném směru podstoupila před

lety se svým mužem a oběma syny, a pomýšlení, že žádný z nich už není naživu, jí vždy znovu a znovu vhanělo slzy do očí. Navíc si stále dělala starosti o své snachy. Co je čeká, jak se o ně postará? Znovu k nim promluvila: „Vaše jediná šance je, že se znovu vdáte. Já už jsem ale příliš stará na to, abych měla další syny. A i kdyby se to podařilo, musely byste moc dlouho čekat, než by dospěli, aby se s vámi mohli oženit.“

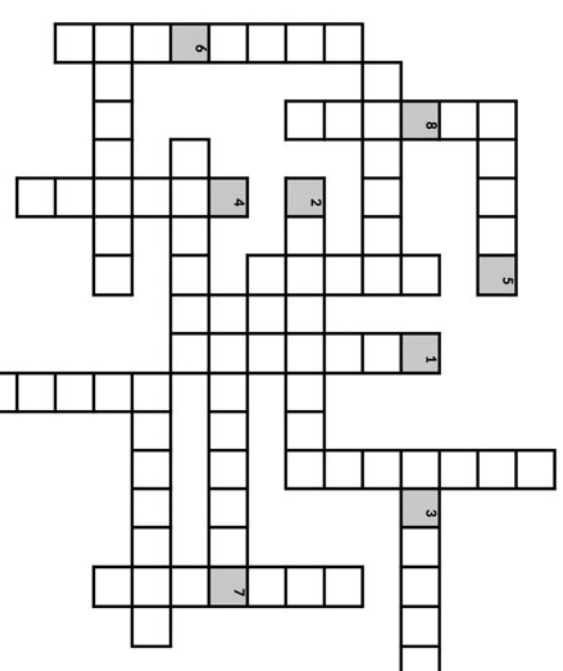
Opět se všechny tři rozplakaly. Orpa nakonec uznala Noeminy argumenty a rozhodla se, že se vrátí domů k rodičům. Objala a políbila Noemi na rozloučenou.

Rút však řekla pevným hlasem: „Noemi, ty jsi teď má matka. Nenaléhej už, prosím, na mne, abych tě opustila.“

Kamkoliv půjdeš, půjdu i já. Kdekoliv zůstanáš, zůstanu tam s tebou. Tvůj lid bude mým lidem a tvůj Bůh mým Bohem. Kde umřeš ty, umřu a budu pochována i já. Odevzdávám se do vůle Hospodina, ať se mnou udělá, co chce. Nás dvě rozdělí jen smrt.“

Soutěž o tři knihy

Vánoce jsou spojeny s mnoha různými zvyky a tradicemi. Když správně vyluštíte náš kris-kros (doplňujete slova podle počtu jejich písmen – shora dolů a zleva doprava), dozvíte se, co je o Vánocích nejdůležitější. Své řešení nám pošlete nejpozději do poloviny ledna na adresu jana.krajcirkova@csh.cz, tři vylosované odměníme knihou (jména výherců otkisneme v únorové Cestě).

- 8 písmen: dekorace, návštěvy, půlnoční
- 7 písmen: cukroví, dárečky, pohádky, stromek, vánočka
- 6 písmen: betlém, koledy, radost, svíčky, zvonek
- 5 písmen: jmelí, kapří, přání

Blahopřejeme výhercům soutěže z říjnového čísla

(tajenka: Vděčnost za Boží dary.

Omlouváme se za chyбку, která se do osmisměrkky vloudila.):
Petr Rychtecký z Ostravy, Alžbětka Protiivánková z Nákla

Neobyčejné rostliny

Jitrocel

Nenápadný léčitel
je luční jitrocel.

Už v názvu, že zaceluje, psáno má.

Ve větru se lадně pohybuje,
každému svůj list na uzdravení dá.

Na bolavý prst
stačí jeden trs.

Jitrocel pomáhá každému,
v lese raněnému.

Každou ránu vyléčí,
ať jsou zranění malá či větší.

Někdy ani doktor pomoci nemůže
a my žijeme v beznaději a nevěře.

Na uzdravení nitra
ti květina nepomůže dnes ani zítra.

Bůh je jediný,
kdo zná naše trápení.
Zná naše choroby
i citová zklamání.

On jediný může pomoci,
když máš nitro v nemoci.
On jediný to dokáže vyléčit
a dodat nám do duše ten ztracený klid.

Miriam Chytilová
(Ne)obyčejné rostliny

Správné řešení ze str. 1: 1 E, 2 J, 3 G, 4 A, 5 C, 6 H, 7 D, 8 K, 9 B, 10 I, 11 L, 12 F.

Ilustrace Miriam Chytilová

Když Noemi viděla, že Rút je skutečně odhodlána jít s ní, přestala na ni naléhat. Rozloučily se tedy s Orpou, které nabídl svezení jeden známý kupec, takže se o ni nemusely bát. Rozdělily si s ní ještě své skromné zásoby jídla, naposledy se objaly a vydaly se na další cestu ve dvou.

Nakonec byla Noemi ráda, že neputuje sama. Mohly si s Rút po cestě povídat a šlo se jim tak mnohem lehčeji. Noemi své snaše vyprávěla o svém muži Elímelekoví, o Machiónovi a Kiljónovi, když byli ještě malí, o Betlémě, o lidech, kteří tam žijí, o zvycích, které dodržují.

„Když teď budeš žít se mnou, chci, abys aspoň trochu byla připravena na to, co tě čeká,“ pohladila Rút po vlasech. „Měli jsme v Betlémě s Elímelekem malý domek, doufám, že stále stojí a budeme se do něj moci

nastěhovat. K tomu domku patřilo i malé pole. My dvě samy už asi nebudeme mít síly na to ho obdělávat, ale pokusila bych se to pole prodat a získat tak aspoň trochu peněz do záčátku. Elímelek má v Betlémě příbuzné – bratra a bratrance, ti by nám mohli pomoci. Viš, podle Hospodinova zákona se příbuzní ujímají vdov a sirotků. Teď bude navíc sklizeň, to se nám hodí. Platí totiž zákon, že vdovy mohou chodit na pole a sbírat spadlé klásky. Tím bychom si mohly zajistit trochu mouky na chléb.“

Společně takto po cestě hovořily a plánovaly svůj další život. Pomalu začaly doufat, že budoucnost nemusí být tak černá, jak se ještě nedávno mohlo zdát.

Jana Krajčířiková

Nakreslila: Lucie Krajčířiková

O zachráněné planetě

Jednoho slunečného rána pastýř opět vyvedl své ovce na pastvu. V poli dne se ale počasi pokazilo. Pastýř viděl, že se blíží bouřka, a tak hnal stádo do bezpečí. Objevil jeskyni, do které postupně všechny ovečky schoval. Pečlivě dohlížel, aby žádná nezůstala v bouřce venku. Když tu uhodil blesk těsně vedle něho a pastýře ta rána úplně omráčila. Klesl k zemi a zůstal bezvládně ležet. Upadl do hlubokého spánku podobného smrti. A v tom spánku se mu zdál zvláštní sen. Zdálo se mu, že je noc a on hlídá své stádo. Ale nakrátko usnul a do ovčince se vplížila dravá šelma. Tlapy měla medvědí, lví tlamu, vypadala jako drak. Všechny ovečky pochytala a odnesla. Ovčinec zůstal úplně prázdný. V dalším snu se mu zdálo, že se spustili liják, který neustával a zaplavil celou zemi vodou. Všechny ovečky tonuly ve vlnách a pastýř se snažil stádo zachránit, ale sám při tom přišel o život.

zachrán nási!"
Vtom zemětřesení ustalo. Jemný svěží vánek zavane nad propastí a rozptýlil jedovaté páry, které se valily z kráteru. A z hlubiny se vynořila hlava beránka. Pomalu vystupoval nahoru, jako by kráčel po neviditelném žebříku. Byl zářivě bílý s klidnýmima očima, ve kterých se třpytily zlaté jiskřičky jako nebeské hvězdy. Díval se k nebi a stoupal stále výš a výš až k oblakům, které se před ním rozestoupily. V nesmírné výšce přímo uprostřed vesmíru se objevili zlatý trůn. Kolem něho se vznášely nebeské bytosti, které andělskými hlasy zpívaly píseň o Bohu Stvořiteli a Pánu nebes i země, který stvořil planetu Zemi a světil ji lidem, aby o ni pečovali. Ale lidé si své země nevážili, ničili přírodu a přivolovali na sebe povodně, požáry a zemětřesení. Pastýř naslouchal se zatajeným dechem a pozoroval, jak beránek usedl na zlatý trůn. Andělé utichli, takže bylo slyšet jen šumění jejich křídel. Na hlavu mu položili zlatou korunu a znovu se rozezpívali k počtě beránkově. Když jeden z nich podal beránkovi velkou knihu, znovu utichli. A do ticha zazněl lahodný hlas

nebeského beránka, který předčítal z knihy života. Postupně četl jména v tajné knize, ze které nikdo jiný neměl číst. Z nebe se ozývalo jméno za jménem, jako když pastýř svolává své ovečky.

A skutečně, když zaznělo první jméno, objevila se

lidé, které k sobě beránek zavolal, byli laskaví a přátelští k sobě navzájem i ke všem ostatním tvorům. Beránek přečetl poslední jméno zapsané v knize a celá nebesa se rozezněla andělským zpěvem, k němuž se přidaly i všechny ostatní zachráněné bytosti: „Beránek, náš zachránce, je naším Králem.“

Pastýř cítil, že i on se chvěje, jak v něm všechno zpívá a jášá. Když vtom se probudil ze sna. Opiral se zády o skálu a třásl se zimou. Rozhlédl se a zjistil, že bouřka pomínila a ovečky se samy pasou na louce. Na modré obloze opět zářilo slunce a jeho paprsky mu náhle prudece zasvítily do očí, takže je musel zavřít. Najednou jako by uslyšel své jméno. Ucítil pohyb a zašustění, jako když pták zamává křídly.

Pastýř už znovu oči neotevřel. Kamarádi ho našli opřeného o skálu, když večer sháněli stáda domů. Přikryli jeho chladnoucí tělo měkkou houní z ovčí vlny. Tíše u něho postáli se skloněnou hlavou a v modlitbě děkovali Bohu za jeho život a věrnou službu.

Celý život pečoval o svěšené ovečky. Chránil je vlastním tělem, když držel stráž u vchodu do ovčince. A zachránil je i dnes, když je před bouřkou schoval do jeskyně.

Eva Buttová

Neakresliar: Lucie Kratřílková

O Betlémech na Smíchově se sběratelkou Jarmilou Lepšíkovou

Kdo v minulých letech zavítal v průběhu prosince či ledna do sboru naší církve v Praze na Smíchově, mohl se zde setkat – tak jako nyní i my z redakce Českého zápasu jednoho pátečního odpoledne – s výstavou převážně papírových betlémů, které zdobí řady lavic zdejšího, poměrně velkého, prostoru. V pozadí tohoto „projektu“ stojí členka zdejší náboženské obce sestra Jarmila Lepšíková a členka Českého sdružení přátel betlémů, která betlémy vystavuje ve smíchovském kostele již po sedmé a začínala zde s šedesáti exempláři. Letos jich uvidíte ještě o stovku více.

Betlémy různé velikosti kopírují díla známých malířů a ilustrátorů, z různých koutů naší vlasti. Třeba ten od Františka Bakuly s názvem Zrození republiky československé, inspirovaný politickými událostmi nebo letos poprvé vystavený vězeňský betlém z r. 2014. Ale je zde i místní (snad sádrový?) pěkně nasvícený „kostelní“ betlém patrně německého původu darovaný panem Gernerem v roce 1936, přesně rok po vzniku smíchovského sboru. Stojí stále na stejném místě a není výjimkou, když ho dnes po letech poznají ti, kdo sem jako děti chodily se svými prarodiči. Ze třicátých let a možná z doby ještě starší jsou jesličky z kostela Jana Křtitele na Prádle, kde autor je sice stále neznámý, zato si u nich sestra Jarmilka úspěšně zahrála „na detektiva“ při odhalení totožnosti postavy Josefa s Marií: „Říkala jsem si, tyhle dvě figurky vlastně nevyjadují vůbec jako darovníci, ani králové – vzhledem k prostému oblečení, ale ani jako pastýři, to bude Josef s Marií. A navíc, Marie klečí – tak jak obvykle klečí u kolíbků.“ A tak původní nápis „svatá rodina nenalezena“ mohl být směle odstraněn...

V době návštěvy bylo ve sboru velmi chladno, nicméně povídání o původu jednotlivých, většinou darovaných „exponátů“ a jejich autorech bylo natolik poutavé, že jsme chlad skoro nevnímaly; kolegyně fotila o sto šest barevné scénérie s drobnými postavkami (další fotografie najdete na webu naší církve ve fotogalerii) a já přímo visela na rtech šikovné sběratelce a snažila zachytit slova výkladu – tak, abych se o ně s vámi mohla podělit: třeba o tom, kdy a za jakých okolností se vlastně paní Jarmila k betlémům dostala a kde je během celé té doby přechovávala a přechovává během roku:

„Betlémům se věnuji od roku 2005, kdy jsem šla do penze. Dříve jsme s manželem hráli loutkové divadlo, to už jsme

v té době také přestali hrát, tak jsem se musela něčím zaměstnat. Manžel měl známého loutkáře, který byl i betlémář a ten mi nosil papírové betlémy a jednou mi říká: vždyt ty by sis to mohla vystříhat a sestavit – a tak to všechno začlo... Napřed jsem sestavovala betlémy doma v dětském pokoji, kde byla palanda a skříňky, tam bylo asi jenom 50 betlémů, pak u nás v sušárně, kde jsme hráli

i loutkové divadlo. A dnes? Betlémy jsou stále během roku složené v krabicích doma... Poskládá se to do krabic a pak to jde na skříň. V předsíni, v ložnici, ale už i v obýváku... Bratr farář mi navrhol, abych je měla tady v kostele. Ale to by navlhlo. Je to papír...

„Jsou lidi, kteří betlémy sbírají, mají je v arrších, ale nevystavují je nikde. Tak to ne, to mě nebaví, to není můj případ.“ Zeptáte-li se sestry Jarmilky na původní autory jejich vystříhaných scénérií, na ty, koho betlémský zázrak inspiroval nato-lik, že pod jejich rukami papír či jiný vhodný materiál tak originálním způsobem ožil, dozvíte se, že to byli především známí čeští ilustrátoři jako je Helena Zmatlíková, Lucie Seifrtová, Iva Hitlerová či Jan Kudláček doprovázející svými kresbami dětskou poezii a Karel Franta – „expert na pohádky o Honzovi a pohádky s čerty“. A také Vojtěch Kubašta, známý tvůrce lepoprel, prostorových pohlednic a posouvacích obrázků, jenž vycházel hlavně v Albatrosu a jehož díla hojně putovala do ciziny... Jeden z jeho betlémů byl dokonce pohyblivý a jeho sestavení dalo autorce docela zabrat: „Dal mi strašnou práci. Měl tam udělané takové mechanické převody a protože jsem loutkářka a jsem zvyklá pracovat s nitěmi, s loutkami, tak jsem si s nimi pomohla i tady...“ Toto dílo bylo navíc i časově náročné, nedalo se vytvořit v kuse: „Hodiny ani nepočítám. To musíte pak odložit, nějaký den si dát pauzu a pak se k tomu vrátit a pak už to uděláte v jednom zátahu...“

Při naší pouti sborem, přímo před oltářem, jsme se dostaly také k poměrně velkým exoticky vyhlížejícím postavám z pálené hlíny, které vytvářeli klienti Oázy, kulturního centra pro lidi s mentálním postižením, spolupracující s náboženskou obcí Na Prádle; darovali ho bratru faráři Židlickému...

Viděly jsme i skautský betlém pana Oldřicha Drozdy, jenž tuto zvláštní parafrázi Božího zrození namaloval po válce a později vyřezal ze dřeva a vystavuje každoročně v Betlémské kapli (stejně jako svůj notoricky známý „čertovský“ a betlém Jana Dvořáka s postavami umístěnými do staropražského prostředí, vytvořený paní Jarmilkou v letošním roce, který dal opět docela „zabrat“: „Začala jsem ho dělat na jaře a pak celou dobu ležel vzadu na stole na prozatímních polystyrenech, až jsem sehnala nové a mohla jsem ho postavit (do jednotlivých postupně se zvyšujících stupínků). Ten je teď můj oblíbený.“ Další srdeční záležitostí a zároveň prvním vystříhovaným betlémem paní Jarmilkovy je český betlém z Klatov (s náměstím a dominantami města) Jaroslava Prouzy, o němž jsme se z úst naší průvodkyně dozvěděli, že byl akademickým malířem, ale také leteckým amatérem, jenž prožil autohavárii a zůstal na vozíčku, ale přesto dál maloval... A ani tento Prouzův betlém prý nebyl snadný: „Zvlášť u těch stromů bylo vystříhování hrozné – to máte nůžky na manikýru a s nimi to vystříhujete, ničím jiným to nejde... Klobouk dolů, sestro Jarmilko! Také nám se moc líbil! Nechybí samozřejmě klasické dílo Al-

šovo, Ladovo a Wenigovo, návrháře kulis v Národním divadle, jenž vtiskl jednomu z králů klanících se malému Ježíškovi u jeslíček pod zasněženými Hradčany podobu Jiřího z Poděbrad – s pláštěm s vyobrazeným českým lvem. Pozoruhodný je také národopisný betlém Marie Fischeřové-Kvěčkové (ilustrovala písničky a dětské říkanky, za minulého režimu jí bylo zakázáno publikovat, i z důvodu příklonu k tradičním hodnotám křesťanství) s postavkami v lidových krojích včetně Kecalů z Prodané nevěsty, jenž nese se látka. Oblečeny v krojích jsou i postavy paní Heleny Horákové, která vydávala krajové betlémy – „u Matěje mají jeden z nich a je dělaný z perníku“ dodala naše průvodkyně s tím, že „paní, která to dělala, pěkávala každý rok čerstvý betlém“. Zaujaly nás i také maličky tzv. reklamní betlémy, které vycházely většinou na různých krabičkách, třeba od kávy, mýdla (Ota Mýdlo Rakovník od Kvěčkové) či cukrovinek a ty betlémy, které zobrazují konkrétní česká městečka a vesnice. Tak je koncipoval třeba akademický malíř Škopek: „Mám od něj všechny jeho betlémy. To pozadí je skutečně, přesně tak to

tam vypadá, odpovídá to konkrétnímu místu – Bělehrad, Železný Brod, Pecka, chalupy ze skanzenu Přerov nad Labem, Znojmo, Trutnov...“ Skutečným je také kostel v betlémě z Neratova s prosklenou střechou – na jehož rekonstrukci se vybíralo před pár lety.

Se zasazením do české krajiny koresponduje i motiv sněhu: „Zasněžené betlémy rozhodně převažují. Je to naše tradice, ty zelené jsou, ale není jich tolik. Když se podíváte dobře, ve sněhu to vypadá úplně jinak,

než se zeleným pozadím. Je to naše krajina...“

Co dodat? Pozvání do smíchovského sboru se přímo nabízí. A třeba s dětmi. Ty jistě ocení i kuriozitu v podobě divadelního betlému vyrobeném ze sušené hlíny manželem sestry Jarmily, jenž byl loutkářem „od Spejbla a Hurvíňka“. Název divadelní prozrazuje i nevšední charakter jednotlivých postavíček – najdete tu Ferdu Mravence, Lišku Bystroušku, Kecalů, vodníka, Hamleta, Madam Butterfly, Čerta a Káču, Švejka a další. U tohoto betlému děti setrvají nejdéle, jak jsme se dověděly, stejně jako u toho, kterým projíždí mašinka. Milují ho třeba ty z první třídy nedaleké školy a školky, přicházející sem tento rok kvůli pandemii jen zřídka... A to je škoda.

Budeme rádi, přivedete-li, milí čtenáři, své děti; proč by se jim na chvíli místo září z televizních obrazovek a displejů mobilů odrážejících se na tváři nemohly oči rozzářit zvědavostí a nadšením z toho, kolika podivuhodnými a rozličnými způsoby se lze chopit vyobrazení jednoho kouzelného příběhu?

Klára Břeňová a Josefina Hudcová

Vánoční pohled do dětství

Lidičky, nevíte, proč jsou vánoční dny jiné než ostatní dny v roce? Vráťím se teď s vámi ve vzpomínkách do naší velké, útulně vyhřáté a voňavé kuchyně, a třeba na to spolu přijdeme. Sedím zase na štokrleti u ztemnělého okna, za kterým se tiše snáš s bílými vločkami Štědrý večer na náš dvůr; po něm jsem si odpoledne vyšlapal cestičku ke kůlně, odkud nosím náruče dřeva ke kamnům; sníh padá i do zahrady na vysokou túji, která stojí u branky jak zakletá spící princezna v bílém závoji a čeká na vysvobození. Ale probuzení tújí je daleko, stejně jako jaro je v nedohlednu a túje se ohýbá nad krmítko; handrkují se v něm vrabčáci se sýkorkami o semínka slunečnic a kousky loje, ale pak přiletí hrdlička a rozežene ptačí shromáždění, aby zabrala ten domeček plný dobrot jen pro sebe.

Ale i v naší kuchyni si návštěvy podávají dveře, sousedky si chodí vyptat recept na to či ono, anebo potřebují půjčit, co zapoměly koupit v Jednotě a přitom vyzvídají, jak se těším na dárky, a Růženka, které všichni po straně říkají slečna Svobodová, a já nemohu pochopit, proč bělovlasou paní nazývají slečnou, když to navíc nemá ráda, vzpomíná na Ježíška, který jí kdysi přinesl panenku s porcelánovou hlavičkou a opravdovými vlásky, a to byl v roce 1899 hotový div a pro tu panenku si za Růženkou chodily hrát děti z celé Kočičiny, a ona ji má dodnes v komoře na posteli a je jako nová; ale já nemyslím na panenku, kdepak, já psal Ježíškovi o modrý pásák na baterky, ale to už mi Růženka mává ode dveří – No, když pásák, tak pásák – a moje oči a prázdný žaludek nasávají vůni od plotny, na níž maminčiny ruce míchají jíšku a zároveň hlídají kypící rybí polívku, a na stole se třpytí stříbrné formičky prasátek, srdíček, hvězdiček a kohoutků, v nichž pomalu chladne čokoláda podle babiččina vídeňského receptu.

Tatínek pořád něco kutí v pokoji, kam nesmím ani nakouknout, natož vkročit, abych prý Ježíška náhodou nevyplašil, zatímco maminka odbíhá od plotny ke kredenci a zpátky – Ty hodiny jen letí, a salát ještě není hotov. Táto, kde vězíš? Nabrus mi nůž, vždyť s ním už ani ty brambory nejdou oloupat – a tatínek proklouzne jako stín mezi dveřmi do světnice a přebírá se v nářadí – Kde je brousek? Vždyť naposledy ...aaá, tu ho máme. – Ale to už maminka otevírá troubu, mává utěrkou, aby rozehnal páru a mohla zkontrolovat pekáček vonící kuby s česnekem a houbami a už ho sune zase zpátky – ať se teplo nevycourá.

A za okny se pořád sype a sype sníh a já ho chodím odklízet čím dál častěji, aby mi to do večere líp utíkalo. Hned za domovními dveřmi mám nářadí; dřevěným shrablem, které je větší než já, hrnu sněhovou nadílku na kraj silnice a pak zametám chodník březovou

metlou, to aby se sníh neušlapal. Ulice je celá čistě bílá a domky, přikrčené pod skalami Marjánkou a Hrádkem kolem potoka až k rybníku Babáku mají cukrové čepice, do dále svítí zlatá šňůra okýnek, za nimi září papírové betlémy, a z komínů stoupá bílý kouř, a tajuplné ticho mi našeptává, že Štědrý večer je už tady, že už brzy přijde chvíle vánočního obdarování...

A na velkém stole je prostřeno, pod svátečními talíři s růžičkami a zlatým malováním je rybí šupina a peníz, to aby příští rok byl ve znamení hojnosti, štěstí a dostatku. Dva svícny ozařují hostinu na vyšíváném ubrusu a rádio hraje koledy o pastýřích a ovečkách u Betléma, a já vím, že tak hezky se hraje dneska večer proto, že se narodil Kristus Pán v městě Davidově. Jak nám nedávno vysvětlil náš kostelník Mandl v zákristii – Zatímco obyčejní lidé a zvláště děti, když mají narozeniny očekávají, že dostanou od přátel a příbuzných dárky, Ježíšek to dělá přesně obráceně. Za to, že ho při narození v Betlémě pastýři a Tři králové tak upřímně a z lásky obdarovali, roznáší on sám o každých Vánocích dárky všem lidem, kteří v něho věří a zejména hodným dětem plní jejich přání.

Já v Ježíška věřím, chodím i do kostela a ministruji velebnému pánovi, takže se už nemohu dočkat, až i tatínek dovečeří a já konečně vejdu do pokoje, kam přinese Ježíšek nazdobený stromeček s dárky. Ruce se mi třesou při pomyslení, že bych tu chvíli propás, až stříbrné rolničky v pokoji zazvoní a mé vánoční přání se naplní. A maminka se ani nemračí, když mi v zamyšlení rybí polévka ukápně na ubrus, maminka se usmívá a sluší jí to převelice, taky můj mladší bráška Zdeněk sedí u stolu jak pěna, ačkoliv ještě nemá žádný rozum, tak na Ježíška se těší stejně jako já, to se hned pozná. Ovšem při večeri mě znepokojuje tatínkovo vzdychání a vzpomínání na má alotria, prý ne vždycky jsem byl hodný a spíš jsem hodně zlobil, a dárky od Ježíška přece dostávají jen hodné děti. A nedávno jsem sliboval svatému Mikuláši, že budu poslušný, aby mě čert, ta chlupatá stvůra, co po mně koulela očima a rachotila řetězem, nestrčil do otevřeného pytle. Jenže tatínek ví, kolikrát jsem už tyhle sliby proměnil v chyby, a tak se prý asi nemám příliš na co těšit. Ale to už hlasitě protestuji. Neboť jsem sice možná trochu zlobil, ale soused Novotný, co nosí na hlavě milicionářskou čepici, mi říkal, že Pánbů už nemá dávno čas dělat na zemi pořádek, a na co by tady pak byla strana, soudruzi? A proč by Bůh hlídal kdejakýho kluka? Copak nemá nic lepšího na práci? A jak by mohl všechno na světě uhlídat? Ježíšek nosí dárky prostě všem dětem, a to je jisté. A tatínek mlčí, jen se usměje a nic neříká, a maminka obírá bratříčkovi řízek z kapra, aby mu nezaskočila v krku kost a prý, že kdo čeká, ten se dočká, abychom nakonec nebyli všichni překvapeni.

Je po večeri, maminka sklízí ze stolu a tatínek významně mrká – Tak se běž podívat z okna, jestli uvidíš Ježíška, jak na stříbrném řetízku sjíždí z nebe. A já tisknu hlavu ke studenému sklu a oči si můžu vykoukat, jenže venku je tma jak v pytli, jen za řekou svítí věž kapucínského kláštera, kam se ještě dnes vypravíme na půlnoční, ale jinak nevidím nic, nebo že by nahoře, nad Marjánkou? – ale to už zvoní rolničky na znamení, že Ježíšek odlétá z našeho domu, a tatínek, který se bůhví kam a proč ztratil, otevírá dveře do pokoje – No, tak se pojď podívat, copak ti Ježíšek nastrojil. A pokoj září, je osvětlený od vánočního stromku, všechno kolem se třpytí, zvoní a zpívá, nádherná přenáramná, voní to tu svíčkami

jak v kostele při pozdvihování ... Ale co to? Pod stromkem je podivné prázdno. Jen pár borových bodliček a něco zlatého třpení se uchytilo na koberci. Snad že by ...byly dárky zastrčené pod postelí? Nebo pod skříní? Ale ne, ani tam nic není. Aha, v nočním stolku ... je tohle vůbec možné? Taky nic. Za knihovnou! ... Ne. Za záclonou? Na skříní? Pokoj se zatočil se mnou kolem dokola a slzy jako hráchy kropí mou sváteční košilku.

– Ježíšku zlatý, tak tys to o mně všechno věděl? – A už nevydržím to neštěstí, které mě potkalo a pláč mi krabatí čelo v tom strašném poznání. Vidina dárků se hrouť a mizí v zamženém pohledu. Co si počnu? Co jen řeknu kamarádům? Radostné očekávání odlétlo jak sýkorky od krmítka, které zalehl škodolibý černý stín a moje vzlykání nebere konce. Ještě jednou, naposledy, s jiskřičkou skomírající naděje, se otáčím ve dveřích, ale i ta poslední jiskřička pohasla při pohledu do prázdného kouta.

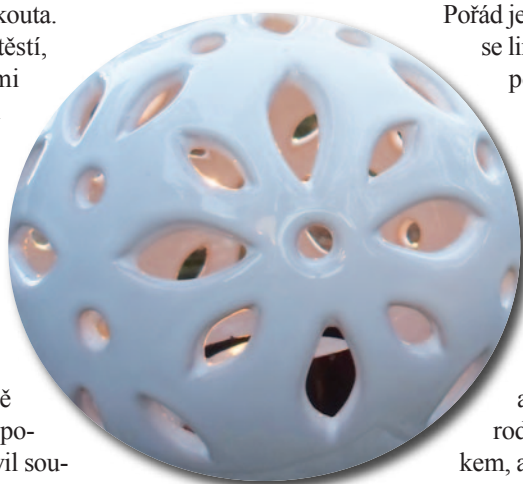
To už nejsem já. To jen hromádka neštěstí, schoulená za kredencem, přemítá nad svými hříšky. Jak mě teď mrzí vyplazený jazyk na sousedku. Jak jsem upřímně nešťastný za to rozbité okno u sklepa, a za všechno odmítání. A kočka Míca svoje vousy taky potřebuje, tak proč jsem jí je vlastně stříhal ??? A proč lezu přes plot k Hasskům do zahrady na hrušky, když máme na zahradě svoje? Aha! Vždyť já každý den něco provedl, neposlouchal jsem ve škole ani doma, nejedl způsobně a každou chvíli lhal, a teď mi není, není pomoci. – Snad, že bych se polepšil? A zdravil sousedy na setkání? A mamince pomáhal? A ve škole se nebral? Ne, teď už vím, že být neposlušný se nevyplácí a že od nynějška budu tím nejhodnějším klukem v naší ulici.

Sedím v kuchyni za kredencem a celý ubrečený naslouchám levitám, jistěže to všechno je pravda, nic nepopírám, ale já přece už budu poslouchat, i to dřevo v kůlně, které jsem ještě odpoledne rozházel, zítra zase srovnám, a Zorku, která mi teď olizuje ruku, budu chodit venčit rád, protože foxteriér je taky přítel člověka a Zorina je členem naší rodiny, a nic na tom nezmění, že nemluví a tudíž neprozradí, že jsem ji v létě házel do rybníka, ale ono se to pozná samo, když se teď obloukem vyhýbá vodě a nechce chodit kolem Babáku. Ah, kéž bych mohl všechno napravit, copak mi to stálo za tak strašné neštěstí?

Cililink, cililink. Kouzelný zvoneček zvoní, zpívá nadějnou písničku, a bratříček mě tahá za ruku – Pojď, Hanýsku, podívej se pod stromek. – A já jdu nedůvěřivě za ním, jdu jak ve snách a v duchu se modlím za odpuštění, ta cesta z kuchyně do pokoje je najednou nekonečně dlouhá. A ve dveřích stojí maminka a ohromeně si dává ruce na ústa, protože ani ona to nečekala, ale je to tak, zázrak vánoční se stal přímo pod naší střešou, Ježíšek se vrátil, přišel ještě jednou, už to vidím sám, protože pod stromkem je dárků jak naseto. Leží tu všude a já jen žasnu nad tou milostí, jaké se mi dostalo. A radostné očekávání osušilo moje oči a maminka už to nemůže vydržet a rozvazuje zlaté stuhy – Kdopak přinesl tak velký dárek? – diví se – No, Ježíšek přece – šeptám užasle a beru si do náruče modrý pásák, modřejší než samo nebe, hezčí, než jaký jsem si dokázal vysnit .... Taková krása. Běžím k oknu a mávám vděčně do nebe. A opravdu, z oblohy se ztratila sněhová mračna a je tam na tisíce hvězd, které svítí tady u nás i v městě Betlémě

na jeden jediný zázračný svět. Štědrý večer a svatá noc je zase mezi námi.

A já přebírám dárky a nemohu se vynadávat na krásné obrázky – Kdopak jede na tom bílém koni, maminko? Ty pohádky psal Ježíšek? – Ale maminka má najednou rýmu (člověk se nachladí ani neví, kde k tomu přijde) a takovým zastřeným hlasem říká – Ježíšek ne, Hanýsku, ale Karel Jaromír Erben – A dodává vesele – No a teď by přišlo k chuti trochu cukroví, ne? – A vůně z kuchyně se line náramně, tatínek přikládá do kamen a kočka Míca nedůvěřivě obchází můj komín z dřevěných kostek a já si broukám vánoční koledu – Půjdem spolu do Betléma, dú-dlaaj dú-dlaaj, dú-dlaajdá, Ježíšku, panáčku, budeme tě kolíbat, Ježíšku, panáčku, budeme tě kolíbat.

Pořád ještě slyším ty krásné moravské koledy, které se linuly z našeho dřevěného rádia a i když bylo pozdě, nemuseli jsme jít spát, protože vprostřed zázračné noci se narodil ve Svaté zemi Palestýně Syn člověka a andělé zvěstovali chudým pastýřům tu velkou radost, a tak jsme se mohly i my, děti z Kočičiny, radovat a jít na půlnoční a poděkovat za všechna ta milostiplná obdarování.

A po večeři k nám přicházela každým rokem bábi Bašťová, stará paní a milá sousedka, která zpívala v kostelním sboru a doprovázela mě do kostela, protože moji rodiče zůstávali doma s mým menším bratříčkem, ale já se těšil, že půjdu tak pozdě v noci ven a budu s kamarády ministrovat. A nejen na půlnoční, taky ráno jsem vstal a pospíchal na šestou a potom na velkou mši o osmé a ještě na devátou pro děti...

A stejně rád jsem naslouchal, když si dospělí po večeři vyprávěli, aby ukrátili čas před odchodem do chrámu; vzpomínali na staré časy a na své mládí a na lidi, které jsem neznal. Bábi Bašťová vyprávěla, jak v době jejího dětství byly školy na venkově ve starých chalupách s doškovými střechami a učitelé neměli příliš velké vzdělání. Kdo uměl hrát na housle nebo na varhany, k tomu trochu číst, psát a počítat, už se mohl ucházet o učitelské místo. Teprve v dobách, když byla malá děvčátko, což jsem si vůbec nedokázal představit, se začaly vyučovat i další předměty, jako dějepis a zeměpis. A stalo se prý jednou, že přišel do takové zapadlé školy na Vysočině pan inspektor a po čtení a počítání chtěl vyzkoušet zeměpisné znalosti. A když jeden z žáčků přinesl globus, pan inspektor se divil, jak je celý uprášený a dokonce omotaný pavučinami, a z toho poznal, že se ve škole příliš neuzívá a hned se přísně ptal, proč je osa globusu nakloněná. A třída seděla ani nedutala, jen žáček, který globus přinesl, se plačtivě ozval – Prosim, já to opravdu neudělal. – A pan učitel mu to hned potvrdil – Ano, pane inspektore, to mohu dosvědčit. Přišlo to již nakloněné. – A pan farář, který býval ve škole často přítomen, jen dodal – Inu, tak to dopadne, když se pomůcky do křesťanské školy kupují u žida. A rodiče se tomu vyprávění smáli, a když jsem se zajímal, kdo tedy globus pokazil, jestli ten Žid, maminka mě pohládila po vlasech a řekla – Ještě že tě neslyšela teta – a tím myslela tetu Hildu, před kterou se žádné žertovné příběhy o Židech nesměly vyprávět...

Jan Schwarz, N. O. Bratislava
Dokončení v příštím čísle

Vánoční poselství Světové rady církví 2021

Vánoční příběh fascinuje, upoutává, vyzývá. Je to fascinující příběh, kromě jiného také proto, že odhalení toho, co Bůh milostivě učinil v Kristu pro obnovu veškerého stvoření k nám přichází skrze vyprávění, v kterém hlavní postavy nejsou bohatí, žijící v palácích, ale prostí lidé, kteří žijí na okraji společnosti. Zamysleme se nad vánočními příběhy z evangelií Matouše a Lukáše. Co nám přichází na mysl? Skromná dvojice, která čelí obtížím; zranitelné dítě ohrožené krutostí krále; těhotná žena, která nenalezla vhodné ubytování, kde by mohla porodit; prostí pastýři, kteří obdrželi dobrou zprávu od zástupu andělů; mladá rodina přinucená k emigraci.

Ti všichni jsou na okraji dějin. Všichni jsou nositeli Božího zaslíbení o konečném cíli dějin. To, co Marie oslavovala v duchu starozákonních proroků, když zpívala, že její spasitel „svrhl mocné z trůnu a ponížené povýšil,“ apoštol Pavel zformuloval v termínech sebe odevzdání Syna Božího, který se stal chudým „pro nás a pro naši spásu“, jak je později vyjádřeno slovy Nicejského kréda.

Vánoční příběh a jeho fascinující paradox nás zve k rozjímání o křesťanském životě v dnešním světě. Když kázal v Konstantinopoli na druhý list Korintským, hovořil sv. Jan Zlatoústý o dvou oltářích v životě křesťana, které jsou od sebe navzájem neoddělitelné: oltář sv. společenství a oltář soucitu. Nemůžeme přijímat nebeský chléb, aniž bychom se zapojili do aktivní solidarity, do „liturgie po liturgii“, s těmi, kteří nemohou přijímat pozemský chléb.

Naše doba je obdobím, kdy pandemie umocňuje rizika pandemické nouze, systémové nerovnosti mezi bohatými a chudými a široce rozšířené genderově podmíněné násilí. Když se připravujeme, abychom přivítali Toho, který se projevil jako Bůh vdovy, cizince a sirotka, ať se naše mysl nepřizpůsobuje duchu nenasycenosti naší doby. Litujme svých hříchů a obraťme se k novému způsobu života, který vyjadřuje naši péči o budoucí generace. Nechme Kristovu lásku pohnout světem směrem ke smíření a jednotě.

Nechť jsou Vaše vánoce požehnané a jejich poselství radosti a naděje naplní Vaše životy. Kristus se narodil, oslavujeme ho!

Rev. Prof. Dr. Ioan Sauca, úřadující generální tajemník Světové rady církví

Zdroj: <https://www.oikoumene.org/resources/christmas-2021>

Poděkování

Před 58 lety byl můj budoucí manžel na vojně v Čáslavi. Roky nám přibývají a tak jsme se rozhodli, že se do tohoto města podíváme. Při této příležitosti jsme požádali sestru farářku Františku Tichou o návštěvu místního Husova sboru. Vyhověla nám a poutavě nám vyprávěla o historii sboru. Na závěr jsem si se sestrou farářkou zazpívaly.

Chceme ji poděkovat a popřát vše dobré v Novém roce.

Hana Dostálová,
náboženská obec Přerov

Podvečer modliteb za životní prostředí

Ekologická sekce České křesťanské akademie ve spolupráci s Mezinárodním ekumenickým společenstvím (IEF) připravuje Podvečer modliteb za životní prostředí a náš vztah k němu. Kázáním poslouží br. kazatel Pavel Černý. V úterý 11. ledna 2022 od 18 hodin v přízemí kláštera Emauz, Praha 2, Vyšehradská 49. JNe

Sestro farářko, je dobře, že jdete s dobou

Vážené sestry a bratři, dovolte mi reagovat na dopis br. Pavla Huška z Českého zápasu č. 49. Ráda bych totiž podpořila jeho náhled na vystupování sestry farářky M. V. Kopecké v taneční soutěži. Děkuji mu za laskavé a křesťanský pravdivé obhájení jejího účinkování.

Hned ze začátku soutěže jsem se já i ostatní sestry z našeho podkonošského sboru, těšily a jejímu vystoupení fandily. Já jsem pak zvláště doufala a stále doufám, že její lidská milá presentace pomůže změnit náhled mladých na církev, kdy většina považuje náboženské vyznání tradičně podávané jako zastaralé a může oslovit pouze starší osoby. Přiznám se, že jsem měla trochu problém tolerovat někdy odvážný taneční oděv. Ale žijeme v jiné době, než já jsem vyrůstala (je mi 76 let) a tak i toto mi už nevádí. Sestro farářko, děkuji, že Vás Pán tolik obdařil krásou, vzdělaností a laskavostí se kterou šíříte víru v dnešním čase.

Jana Kábrtová

Autor: Tomáš Altman

**ČESKÁ BISKUPSKÁ KONFERENCE
A EKUMENICKÁ RADA CÍRKVÍ ZVE NA
NOVOROČNÍ
EKUMENICKOU
SLAVNOST**

Letošní téma: Přátelství

**1. LEDNA 2022 OD 18:00
KOSTEL KRISTA SPASITELE, PRAHA-BARRANDOV**

**Z DŮVODU PŘÍMÉHO PŘENOSU NA ČT PROSÍME
O PŘÍCHOD DO 17:30**

EKUMENICKÁ
RADA CÍRKVÍ
V ČR